

OTVORENO

Pisma

Računi korisnika nisu ugroženi

Na *Vjesnikov* članak pod naslovom »Lopovi navalili na bankomate – ugrožen i novac na računima korisnika?« moramo odgovoriti da nije točna informacija da je slijedom otuđenja bankomata Zagrebačke banke iz predvorja KB Merkur ugrožen novac na računima korisnika. U bankomatu su se nalazili tehnički ispisi koji ne sadržavaju podatke o PIN-u niti podatke s magnetskog zapisa kartica. Dakle, radi se o tehničkim podatcima bankomata, koje nije moguće zloupotrijebiti i pomoću kojih ne postoji mogućnost neovlaštenog podizanja sredstava s računa klijenata. Osim uobičajene razine zaštite, sam takav sustav nepotpunih podataka u skladu je s međunarodnim kartičarskim standardima i onemogućava bilo kakve zloupotrebe. Zahvaljujući sustavu zaštite, Zagrebačka banka tijekom ove godine bilježi samo nekoliko realiziranih napada na svoje bankomate, uz znatno veći broj neuspjelih pokušaja. Ipak, svjesni sve učestalijih kriminalnih napada na bankomatske mreže u Hrvatskoj, pratimo razvoj tehnologije i svakodnevno poboljšavamo efikasnost sigurnosnog sustava.

HELENA ILIĆ
ZAGREBAČKA BANKA, ODNOSI S JAVNOŠĆU

Do kada tolerirati divljanje navijača?

To što su »naši« (nazovimo ih tako) navijači učinili nedavno na mirnoj Malti tijekom nogometne utakmice Malta – Hrvatska, za svaku je osudu. Ti »navijači«, kojima netko plaća put (avion), iz čista su mira napravili pravi lom na tribinama iako nisu bili ničim izazvani. To Hrvatskoj svakako nije trebalo i uvelike joj je naštetilo ne samo u političkom, turističkom, nego i u svakom drugom pogledu. Zašto da na nas drugi upiru prstom i govore: »Hrvati su divljači!« Bi je to nezapamćen vandalski čin hrvatskih »domoljuba« (ponajviše BBB navijača), koje tetoši njihov omiljeni klub Dinamo, pa i još netko. To nisu nikakvi navijači, a kamoli domoljubni Hrvati, to su najkraće rečeno huligani koji nas već godinama sramote ne samo kod kuće, već i na međunarodnoj nogometnoj sceni! Dokle i zašto? Posljednji primjer je utakmica Dinamo – Hajduk u Maksimiru, sredinom mjeseca, kada su privedena »samo« 82 navijača obiju momčadi i oštećeno »samo« osam zagrebačkih tramvaja. No, policijska i medijska izvješća bila su neočekivano blaga: »utakmica visokog rizika završila je bez većih izgređa i nereda«. Za ne vjerovati je, ali takvi su obično izvještaji službenih osoba koji po mojem mišljenju potiču navijačke izgrede! Nakon tako blage ocjene mjerodavnih i većine naših medija, pa i HTV-a, više mi se uopće ne ide na sportske priredbe, posebice nogomet! Jer, ovakvi izgređi huligana, koji ne idu na utakmice zbog sporta nego da se izživljavaju na najgori moguć način (tu je alkohol, droga i sl.), za svaku su osudu, jer nanose veliku štetu svojoj zemlji. Stoga, poručujem mjerodavnima: »Otrijeznite se i kažnjavajte te, nazovi, navijače!«.

PERO HEGEDUŠIĆ
ZAGREB

Sačuvati narodni melos

KUD »Katrže« u Ivanovcu, u Međimurju, 23. listopada organizira reviju ženskih sastava koji će izvoditi izvorne međimurske pjesme. Osnovali su i odbor za izvornu međimursku pjesmu koji će svoju inicijativu prosljediti svim kulturnim društvima u Međimurju koja njeguju stare međimurske pjesme. Pohvalno! I to je vrlo dobar način da se sačuva izvorni narodni melos hrvatskog Međimurja, sačuva i održi za nove generacije pred naletom anglo-američke pop glazbe. Nadamo se da će ovu inicijativu KUD »Katrže« u Ivanovcu podržati i Uredništvo narodne glazbe Hrvatskog radija i snimiti koncert. Inače, smatram da je međimurska glazba zavrijedila da ima poseban termin jednom tjedno na radiju.

MIHO HORVATIN
ZAGREB

Stajališta

VRIJEME ZA NEPRISTRANU PRIMJENU PRAVA

Granični spor između Hrvatske i Slovenije: Dobrosusjedstvo se izražava time da se pristane na međunarodno pravosuđe

DAVOR VIDAS

U hrvatskoj se politici i javnosti u posljednje vrijeme vezano uz spor između Hrvatske i Slovenije o razgraničenju na moru začela rasprava o razlikama između arbitraže i međunarodnog suda kao načinima rješavanja sporova. Tako se u najnovije vrijeme može čuti mišljenje prema kojem bi arbitražno rješavanje bilo više u duhu dobrosusjedstva i stoga europejsstva, jer se na arbitražu navodno izlazi »sporazumno«. Za izlazak pred međunarodni sud, naprotiv, trebalo bi navodno »tužiti«, pa bi to već u polazištu dalo neki konfliktni predznak. I time bilo manje dobrosusjedski, manje europski.

Slovenija traži isključivo arbitražu

Malo što može biti dalje od istine. Kao prvo, u međunarodnom se pravu i na sud i na arbitražu izlazi jednako: pristankom obiju država. Taj pristanak može biti dan unaprijed, za sve ili neke vrste sporova; a može se dati i naknadnim sporazumom, kada spor već izbije. Drugim riječima, državu se ne može tužbom dovesti pred Međunarodni sud, ako ona na to sama ne pristane. No, kada se već govori o europskom i dobrosusjedstvu, prvo treba znati kako

su se države članice EU-a odredile prema nadležnosti sudova ili arbitraže u sporovima o moru. Prema Konvenciji UN-a o pravu mora, države mogu za te sporove deklaracijom odnosno izjavom pri Tajništvu UN-a unaprijed prihvatiti nadležnost bilo Međunarodnog suda u Haagu, Međunarodnog suda za pravo mora u Hamburgu ili dviju vrsta arbitraža.

Do sada je 17 država EU-a izjavilo takve deklaracije: Austrija, Belgija, Danska, Estonija, Finska, Grčka, Italija, Latvija, Litva, Mađarska, Nizozemska, Njemačka, Portugal, Slovenija, Španjolska, Švedska i Velika Britanija. Sve su se te države obvezale na nadležnost bilo Međunarodnog suda u Haagu bilo u Hamburgu, a poneka je tom izboru dodala i arbitražu kao mogućnost. Osim jedne jedine, Slovenije, koja je izabrala isključivo arbitražu.

Niti jedna druga članica EU nije izabrala samo arbitražu za rješavanje sporova o moru, a isključila međunarodno sudsko rješavanje! Razlog za izbor međunarodnih sudova u Haagu i Hamburgu u svojoj je deklaraciji dobro izrazila Italija, izjavivši da ona time »daje potvrdu svojem povjerenju u postojeće međunarodne sudske organe«.

A Velika Britanija, koja je prednost dala izboru Međunarodnog suda u Haagu, obrazložila je to činjenicom da je Međunarodni sud za pravo mora u Hamburgu ipak još nova institucija. Doista je pravni autoritet Međunarodnog suda u Haagu golem. A podupire ga 60-godišnja praksa u rješavanju sporova među državama, među kojima su bile i mnoge europske države u međusobnim sporovima, uključujući i o razgraničenju na moru.

K tomu još treba znati da se troškovi samoga Suda snose iz proračuna UN-a, dok stranke plaćaju troškove svoga zastupanja. Kod arbitraže, naprotiv, stranke snose sve vrste troškova. Dobrosusjedstvo se ne izražava time hoće li se, kada se pokaže da pregovori više ne vode nikamo, izabrati arbitražu za rješavanje spora, a ne Međunarodni sud.

Ispolitizirani spor kviri dobrosusjedске odnose

Činjenice pokazuju da ni jednoj europskoj državi takva razlika nije ni na kraj pameti. Dobrosusjedstvo se, naprotiv, izražava time da se smogne političke snage, hrabrosti i odgovornosti da se pristane na primjenu prava od strane međunarodnog pravosuđa onda kada jedan spor postane kronično nerješiv dogovorom.

I uz to tako ispolitiziran da počne zadirati u svakodnevni život ljudi, buditi dalekosežne emocije i tako stvarati potencijalnu jezgru za kvarenje odnosa dvaju, iz niza drugih razloga dobrosusjedskih, naroda. Kada od toga dođe, vrijeme je za nepristranu primjenu prava.

A izjave europskih država pri Tajništvu UN-a jasno govore o njihovim preferencama za takvu primjenu prava: Međunarodni sud u Haagu ili Međunarodni sud za pravo mora u Hamburgu.

Napokon i sama je Hrvatska, svojom deklaracijom pri Tajništvu UN-a u studenome 1999., izabrala nadležnost tih dvaju sudova. Hrvatska bi iz svega toga trebala povući jasne zaključke, temeljene na činjenicama. A ne na demagogiji ili politikantstvu.

Autor je doktor pravnih znanosti.

KAKVO JOŠ IME DATI ROMIMA?

Osobito želim naglasiti da se mnogi Hrvati ponašaju mazohistički, da podmeću svoja leđa gdje je potrebno i gdje nije potrebno

JUST IVETAC

U povodu nedavnog krvavog razbojstva u sicilijanskom ljetovalištu Taormina kod Messine, za koje je talijanska policija ustvrdila da ga je počinila razbojnička banda slavenskih nomada (»banda criminale di nomadi slavi«), talijanski su mediji u svojim izvještajima i komentarima za Rome rabili tucet najrazličitijih naziva, od već stereotipnog »nomadi slavi« do »zincne gari« (cigani), Romi i Serbi (Srbi).

Međutim, ne budi lijen, neki su ih hrvatski mediji (među njima i pulski dnevnik *Glas Istre*) tako reći »posvojili«, pa su objavili da su razbojstvo u Taormini počinili – građani Hrvatske! Da Hrvati nemaju nikakve veze sa zločinom u Taormini, u kojem su ubijeni trgovac Pancrazio Muscolino i »nomade slavo« Bojan Nikolić (19), saznajemo iz tršćanskog dnevnika *Il Piccolo*, koji je ob-

javio zaseban izvještaj s naslovom »Taormina, prva priznanja« i nadnaslovom »Deve-torica Srba impliciranih u ubojstvo poduzetnika otkrivaju čitavu zločinačku mrežu«.

U svom članku tršćanski list objavljuje i prezimena troje članova zločinačke skupine: Vitomir Stojanović (37), Boža Jovanović (35) i Vesna Radosavljević (31) i piše kako je banda »slavenskih nomada« odavno obilazila gradove najvećega talijanskog otoka, te provaljivala u gospodске vile.

Prezimana uhićenih pripadnika »slavenskih« nomada tipična su za one koji su se duže zadržali na balkanskoj vjetrometini – oni su, da bi se održali, prihvaćali vjeru, imena i prezimena svoje sredine, u tom slučaju srpsko-pravoslavne. Stoga ne bi bilo ništa čudno da barem jedan dio »slavenskih nomada« na Siciliji već u bližoj budućnosti prihvate talijansku vjeru i prezimena, ali će uvijek ostati Romi – ljudi sa svim svojim, bilo pozitivnim bilo negativnim, posebnostima. Usput, riječ »Rom« u njihovu govoru znači »čovjek«. Na kraju ovoga pisma želim osobito naglasiti da se mnogi Hrvati ponašaju mazohistički, da podmeću svoja leđa gdje je potrebno i gdje nije potrebno, kao što je bio slučaj s »preuzimanjem odgovornosti« za razbojstvo na sunčanjoj Siciliji.

Autor je novinar i publicist iz Pule.

POZNAVATI I MOGUĆNOSTI I RIZIKE NANOTEHNIKE

Već se upozoravalo, nanočestice su posebno rizična skupina tvari s motrišta zdravlja i zaštite okoliša

IGOR ČATIĆ

Zašto trajno napadaš nanotehnologe – pita uglednik posljednje nedavnog članka (*Vjesnik* 25. kolovoza). »Ne napadam nanotehnologe, već nanotehničare i nanoznanstvenike, i to ne od danas i mislim s pravom«, glasio je odgovor. Pa kada ne žele slušati kolege tehnologe, doći će ih glave osiguravatelji. Tim više što se »napredna nanotehnika nezadrživo razvija, istina za sada bez konkretnog proizvoda«, kako mi reče ovih dana jedan od hrvatskih nanouglednika.

Na poziv našeg istaknutog znanstvenika prof. K. Pavelića, svojedobno sam održao u Institutu »R. Bošković« predavanje »Nanotehnika – povezivanje dviju čovjekovih tehnika«. Prvi put sam govorio o inovativnosti i tehničnosti nanotehnike. Tada je među ostalim rečeno: »Nedvojbeno je da će u 21. stoljeću nanotehnika biti jedna od ključnih tehnika. Međutim, otvoreno

je pitanje uporabe nanoproizvoda.«

Naime, iskustva pokazuju da nanoznanstvenici i nanotehničari ne mare na zahtjev o poštivanju društvenih kriterija u procjeni inovativnosti i tehničnosti svoga rada. I ne moraju, ali poučeni iskustvom s vrlo visokih odštetnim zahtjevima u slučajevima azbesta i fine prašine, osiguravajuće društvo »Allianz« traži proučavanje rizika u slučajevima primjena nanočestica u proizvodnji. Ne samo za autora, već i za ovaj dnevnik, to nije novi zahtjev, to je samo logičan slijed događaja.

Osiguravatelj je naime naručio studiju »Šanse i rizici nanotehnike« jer je procijenio da nema dovoljno podataka o mogućim štetama zbog nanočestica. A one su danas sve prisutnije, ne samo u medicini već i u vozilima, zrakoplovnoj industriji itd. Već se upozoravalo, nanočestice su posebno rizična skupina tvari s motrišta zdravlja i zaštite okoliša. To će biti novo opterećenje za okoliš, a pojaviti će se i nove profesionalne bolesti. Naime istraživanja su pokazala da nanočestice mogu biti vrlo otrovne. Zato je bojazan osiguravatelja da će platiti velike odštete razumljiv i želi se upoznati sa stvarnim rizicima.

Autor je redoviti profesor na Fakultetu strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu.